

Maria del Mar Bonet i Joan Veny, Medalles d'Or de les Illes Balears 2017. — El dimarts 28 de febrer de 2017 es va fer a l'auditori del Conservatori de Palma l'acte de lliurament de les Medalles d'Or i els Premis Ramon Llull que el Govern de les Illes Balears concedeix des de 1983. Des de fa uns anys aquests reconeixements es fan dins els actes de celebració del «Dia de les Illes Balears», l'1 de març. La Medalla d'Or és el guardó més important que concedeix el Govern, i «és una distinció que té per objecte honorar els mèrits assolits, de manera individual o col·lectiva, per les persones físiques i jurídiques que s'hagin distingit per la seva trajectòria personal o professional en defensa, promoció o foment de les institucions i dels interessos generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i la labor de les quals hagi tingut una projecció especial fora de l'àmbit de les Illes Balears», segons diu el decret 2/2014 que en regula la concessió. I en aquesta ocasió els mereixedors de la Medalla, a criteri del Govern, varen ser la cantant Maria del Mar Bonet i el filòleg Joan Veny, tots dos de prestigi ben justificat, els mèrits dels quals no crec que calgui explicar en aquesta crònica. A l'acte institucional de lliurament dels premis, que inclogué algunes actuacions musicals, no hi faltà el discurs final de la Presidenta, Francina Armengol, que aprofità per a demanar més autogovern i més bon finançament. Del parlament Joan Veny crec que cal destacar aquestes paraules:

arran d'unes recerques als arxius del meu poble, vaig adonar-me que els meus antecessors, a més de parlar en mallorquí, en català de Mallorca, també l'escrivien. I a partir d'aquest descobriment, completat amb la lectura dels nostres poetes i escriptors i del meu contacte amb la cultura popular, va néixer la meva passió per la nostra llengua, reflectida, des dels anys d'adolescència fins als de vuitantí, en l'ensenyament universitari i en nombrosos treballs sobre la variació territorial, l'arqueologia de la llengua, el contacte interlingüístic, l'edició de textos, etc. Sempre m'ha apassionat bussejar en l'entranya de la llengua, resseguir els avatars de les paraules, viure la creativitat lèxica dels nostres parlants, comprovar les interferències amb altres llengües, etc. He fet feina de manobre, sense l'ambició de ser una estrella de la investigació, el número u; calladament, humilment, defensant una llengua menystinguda i estudiant els seus mecanismes, les seves peculiaritats, desentranant significats ocults, per fer-la apta per a tots els usos, col·loquial, formal i terminològic, fent compatible la diversitat dins la unitat.

Referint-se a Maria del Mar Bonet, digué Joan Veny:

és un plaer compartir aquest honor amb Maria del Mar Bonet; és un orgull esser contemporani teu: si els àngels cantassen, no ho farien millor que tu.

Després, M. del Mar Bonet, acompanyada del contrabaixista Antoni Cuenca, interpretà algunes cançons amb lletres de Marià Villangómez i Blai Bonet, i una cançó popular menorquina musicada per Llorenç Galmés.

Jaume CORBERA
Universitat de les Illes Balears

Acte de recepció pública de Joan Martí i Castell a la Real Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (RABLB, 20 d'abril de 2017). — Un capvespre primaveral de la setmana de Sant Jordi de 2017 acollí la solemne sessió d'ingrés a la docta RABLB del Dr. Joan Martí, que pronuncià el seu preceptiu discurs, amb el títol de «*Josep Pin i Soler: el personatge i la competència lingüística*». *Pronuncià*, diem, i no *llegí*, perquè una lectura literal del llibre corresponent, publicació de 199 pàgines que mereix ressenya a part, hauria desbordat amb escreix el temps que el nou acadèmic va esmerçar en la seva magistral intervenció, seguida del discurs de contestació de l'acadè-

mic numerari Manuel Jorba, que ocupa les darreres pàgines (191-199) de l'esmentat llibre. Els assistents a l'acte van ser obsequiats pel Dr. Martí, a manera de cloenda, amb un exquisit refrigeri al majestuós pati del Palau Recasens.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Conferència «Llengua i territori» de Joan Veny a Torelló (22 d'abril de 2017). — El dia 22 d'abril de 2017 Joan Veny impartí la conferència «Llengua i territori» a la Biblioteca Dos Rius de Torelló davant d'un públic nombrós (entre el qual molts exalumnes seus). Constituï la part central d'un acte dedicat a la llengua i la literatura catalanes.

Obrí la sessió l'alcalde de Torelló, Santi Vivet, agraint al Dr. Joan Veny la seva presència, així com la donació que feia a la Biblioteca Dos Rius del 8è volum de l'*Atles Lingüístic del Domini Català*. Remarcà la importància de poder escoltar el dialectòleg per antonomàsia i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2015.

A continuació, el periodista Oriol Capdevila féu la presentació del conferenciant, en la qual exposà la seva labor docent com a catedràtic a la Universitat de Barcelona, la seva tasca ingent en el camp de la recerca —de manera destacada, com a director de l'*Atles Lingüístic del Domini Català* (ALDC) i com a autor d'un nombre important de llibres i articles relatiu a dialectologia principalment— i les múltiples distincions rebudes (premi de la Fundació Catalana per a la Recerca [2004], doctorat *honoris causa* de la Universitat de València [2008], Premi d'Honor de les Lletres Catalanes [2015], doctorat *honoris causa* de la Universitat de les Illes Balears [2016], entre d'altres).

Seguidament i amb el suport de mapes de l'ALDC i del *Petit Atles Lingüístic del Domini Català* (PALDC), Joan Veny va mostrar el ventall de variants d'alguns mots de la llengua catalana damunt l'espai; com a responsables dels canvis que han conduït a aquesta diversitat lingüística va adduir, a més de factors d'índole geogràfica pròpiament dita, factors històrics i socials. Ho exemplificà comentant que la primera divisió dialectal de Milà i Fontanals (1861), que agrupà en dos blocs —oriental i occidental— els diversos parlars catalans, troba suport en causes històriques (l'anomenada “reconquesta”) i geogràfiques (la partió dels cursos fluvials o la lateralitat); en aquest punt, el conferenciant va enriquir amb noves aportacions la divisió esmentada: *heura/hedra*, *rectoria/abadia* i la dicotomia més recent *diarrea/diarrera*. Aplicà també el concepte geolingüístic d'àrea lateral per justificar semblances entre valencià i balear (com la pervivència del mot *arena* per a la *sorra*). Després i dins el bloc dels dialectes occidentals, féu esment de les característiques noves adquirides pel valencià com a conseqüència, sigui de la repoblació aragonesa (que explica els mots *villamarquí* ‘filaberquí’ o *gemecar* ‘gemegar’), sigui de la immigració provinent de Múrcia i de la Manxa (evidenciada en *reixiu* ‘rosada’ o [vaca] *matxorra* ‘[vaca] estèril’). Quant al bloc dels dialectes orientals, va destacar la influència occitana que es troba en el rossellonès (on hi ha *cavalla* ‘egua’, *esquerrot* ‘esquerrà’), la qual s'ajunta a la posició d'àrea lateral d'aquest dialecte (que explica la conservació de *guarir* ‘curar’). Hi va afegir que *remendar* [les xarxes] deu ser un occitanisme i no un castellanisme atès que es troba també a la costa del Llenguadoc i, a més, és congruent amb la fonologia occitana.

Va sumar a l'exposició general indicada comentaris sobre cultura popular, així com exemples de la relació entre la dialectologia i la literatura. En el primer d'aquests punts, va esmentar, entre d'altres, *eixavuiro* ‘esternut’ —mot que escollí perquè es troba a Osona, a més d'algunes altres àrees veïnes—, el qual està relacionat amb el verb EXA(U)GURIARE i és un reflex de la creença